MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL

BIL GWASANAETHAU BYSIAU (Rhif 2)

1. Gosodir y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol hwn o dan Reol Sefydlog ("RhS") 29 sy'n rhagnodi bod rhaid gosod memorandwm cydsyniad deddfwriaethol, ac y ceir cyflwyno cynnig cydsyniad deddfwriaethol, gerbron Senedd Cymru os yw Bil gan Senedd y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru sy'n rhoi sylw i faterion datganoledig.

2. Cyflwynwyd y Bil Gwasanaethau Bysiau (Rhif 2) ("Bil y DU") yn Nhŷ'r Arglwyddi ar 17 Rhagfyr 2024. Mae Bil y DU ar gael yn: Bil Gwasanaethau Bysiau (Rhif 2) [Tŷ'r Arglwyddi]

Amcan y polisi

3. Amcan polisi datganedig Llywodraeth y DU yw darparu gwasanaethau bysiau gwell drwy rymuso arweinwyr lleol yn Lloegr i ddewis y model gweithredu bysiau sy'n gweithio i'w hardal leol a darparu pwerau i ategu'r modelau hynny'n effeithiol. Y nod yw helpu i wella gwasanaethau bysiau a chynyddu'r defnydd ohonynt, wrth i deithwyr elwa ar rwydwaith mwy dibynadwy sy'n darparu'r cysylltiadau sydd eu hangen ar bobl ledled y wlad.

4. Y bwriad yw rhoi mwy o reolaeth a hyblygrwydd i arweinwyr lleol dros gyllid bysiau a rhoi'r rhyddid iddynt wneud penderfyniadau i gyflawni eu blaenoriaethau o ran trafnidiaeth leol drwy'r canlynol:

   a. Grymuso awdurdodau trafnidiaeth lleol a diwygio cyllid.
   b. Caniatáu i bob cymuned ad-ennill rheolaeth dros eu bysiau.
   c. Cyflymu'r broses masnachfreinio bysiau.
   d. Sicrhau bod darparu gwasanaethau lleol sy'n angenrheidiol yn gymdeithasol yn cael ei ystyried yn briodol.
   e. Cefnogi perchnogaeth gyhoeddus.

Crynodeb o Fil y DU

5. Noddir Bil y DU gan yr Adran Drafnidiaeth (DfT).

6. Mae Bil y DU yn darparu ar gyfer y canlynol:

   i. Masnachfreinio – mae Bil y DU yn galluogi pob awdurdod trafnidiaeth lleol i fasnachfreinio eu gwasanaethau bysiau heb fod angen cydsyniad yr Ysgrifennydd Gwladol.

   ii. Gwasanaeth lleol sy'n angenrheidiol yn gymdeithasol – nod y mesur hwn yw hyrwyddo ffordd ehangach o feddwl o ran rheoli rhwydwaith lleol, gan gynnwys sut mae gwasanaethau bysiau yn cael eu cynnal.

iii. Partneriaethau Gwell – bydd Bil y DU yn cryfhau'r dull partneriaeth rhwng awdurdodau trafnidiaeth lleol a gweithredwyr bysiau.

iv. Cwmnïau bysiau sy'n eiddo i awdurdodau lleol - bydd Bil y DU yn diddymu'r gwaharddiad ar sefydlu cwmnïau bysiau newydd gan awdurdodau lleol.

v. Grantiau – bydd Bil y DU yn rhoi pŵer i awdurdodau trafnidiaeth lleol wneud grantiau i weithredwyr gwasanaethau bysiau yn eu hardaloedd.

vi. Gwybodaeth am wasanaethau lleol (cofrestru bysiau) - bydd darpariaethau ar gofrestru bysiau yn gosod gofyniad statudol ar awdurdodau trafnidiaeth lleol mewn ardaloedd Partneriaeth Gwell gyda swyddogaeth gofrestru ddirprwyedig, ac awdurdodau masnachfreinio, i ddarparu gwybodaeth am wasanaethau bysiau i leoliad cyffredin ac yn ôl safon data a ddiffinnir mewn is-ddeddfwriaeth.

vii. Gorfodi – mae Bil y DU yn cynnwys mesurau i wella diogelwch ar fysiau drwy roi mwy o bwerau i awdurdodau trafnidiaeth lleol gyflwyno is-ddeddfau i fynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol a helpu i wella diogelwch ar fysiau. Mae'r Bil hefyd yn diwygio adran 24 o Ddeddf Cerbydau Cyhoeddus i Deithwyr 1981 i roi pwerau ychwanegol i awdurdodau trafnidiaeth lleol orfodi gofynion o ran prisiau siwrneiau.

viii. Diogelwch a hygyrchedd mannau stopio – mae Bil y DU yn cynnwys y mesur i ddatblygu canllawiau statudol ar gynhwysiant safleoedd a gorsafoedd bysiau a chyfleusterau.

ix. Diogelu ar gyfer gwasanaethau ysgol - mae Bil y DU yn cynnwys mesur i'w gwneud yn ofynnol i weithredwyr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus wirio tystysgrif cofnod troseddol manwl, gan gynnwys gwybodaeth ynghylch a yw'r gyrrwr ar y rhestr wahardd ar gyfer plant, i yrwyr sy'n cynnal gwasanaethau cludiant ysgol caeedig ("closed") yn aml neu fwy na 3 gwaith mewn unrhyw gyfnod o 30 diwrnod.

x. Hyfforddiant staff – mae Bil y DU yn cynnwys pwerau i orfodi hyfforddiant gyrwyr bysiau ac eraill ar fynd i'r afael â throsedd (y bwriada Llywodraeth y DU y bydd yn cynnwys troseddau yn erbyn menywod a merched) ac ymddygiad gwrthgymdeithasol, ac mewn perthynas ag ymwybyddiaeth o anabledd a chymorth anabledd.

xi. Bysiau di-allyriadau (ZEBs) – bydd y mesur hwn yn cyflymu'r broses o gyflwyno bysiau di-allyriadau drwy gyflwyno cyfyngiad ar ddefnyddio bysiau di-allyriadau newydd ar wasanaethau bysiau lleol cofrestredig. Ni fydd y cyfyngiad yn gallu cymryd effaith cyn 1 Ionawr 2030.

7. Cafodd fy swyddogion nifer o gyfarfodydd a negeseuon e-bost gyda chydweithwyr yn yr Adran Drafnidiaeth yn ystod mis Tachwedd a mis Rhagfyr 2024 i drafod y cynigion ar gyfer Bil y DU. Hefyd, cynhaliodd swyddogion yr Adran Drafnidiaeth ddau weithdy ar gyfer rhanddeiliaid

diwydiant bysiau Lloegr, a fynychwyd gan fy swyddogion. Ni chynhaliwyd ymgynghoriad ffurfiol mewn perthynas â'r darpariaethau yn y Bil hwn.

8. Mae Bil y DU yn gwneud nifer o newidiadau i'r statud presennol, gan gynnwys Deddf Trafnidiaeth 1985 a Deddf Cerbydau Cyhoeddus i Deithwyr 1981. Mae'r rhain eisoes wedi cael eu diwygio sawl gwaith gan Lywodraeth y DU a'r llywodraethau datganoledig. Mae hyn yn ychwanegu at eu cymhlethdod a'r amser y mae wedi'i gymryd i fynd i'r afael â'r manylion a sut maent yn gymwys i Gymru.

9. Yn ogystal â hyn, cyflwynwyd Bil y DU ar 17 Rhagfyr 2024, yn union cyn y toriad.

Darpariaethau yn y Bil y mae angen cydsyniad ar eu cyfer

10. Yn fy marn i, mae angen Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol mewn perthynas â chymal 23.

    Cymal 23 - Pwerau arolygwyr. Mae'r cymal hwn yn diwygio adran 24 o Ddeddf Cerbydau Cyhoeddus i Deithwyr (Deddf 1981) i alluogi'r Ysgrifennydd Gwladol i wneud rheoliadau ynghylch ymddygiad arolygwyr sydd wedi'u hawdurdodi gan awdurdod trafnidiaeth lleol yn Lloegr, mewn perthynas â gwasanaeth lleol sydd â man stopio yn Lloegr, p'un a yw'r cerbyd a ddefnyddir i ddarparu'r gwasanaeth hwnnw yn Lloegr ai peidio. Mae hyn yn golygu y caiff yr Ysgrifennydd Gwladol, drwy reoliadau, alluogi arolygydd sydd wedi'i awdurdodi gan awdurdod lleol yn Lloegr i gynnal arolygiad o wasanaeth trawsffiniol, tra bo'r cerbyd yng Nghymru.

Barn Llywodraeth y DU ar yr angen am gydsyniad

11. Noder, mae Llywodraeth y DU o'r farn bod y ddarpariaeth hon yn ymwneud â materion a gedwir yn ôl ac felly nad ydynt yn sbarduno'r broses Cynnig Cydsyniad Deddfwriaethol yn y Senedd.

Y rhesymau dros wneud y darpariaethau hyn ar gyfer Cymru yn y Bil Gwasanaethau Bysiau (Rhif 2)

12. Nid yw'r ddarpariaeth yn effeithio ar allu gweithredwr i benodi arolygwyr ar eu gwasanaethau bysiau lleol (h.y. sydd ag un neu fwy o fannau stopio yng Nghymru). Fodd bynnag, caiff yr Ysgrifennydd Gwladol reoleiddio ymddygiad arolygwyr gwasanaethau trawsffiniol, tra bônt yng Nghymru neu Loegr mewn rhai amgylchiadau, o dan adran 24 o Ddeddf Cerbydau Cyhoeddus i Deithwyr 1981, fel y'i diwygiwyd gan gymal 23 (ar yr amod bod yr arolygydd wedi'i awdurdodi i weithredu felly gan awdurdod trafnidiaeth Lloegr).

13. Bydd yn parhau i fod yn wir na all awdurdodau lleol yng Nghymru benodi arolygwyr ("inspectors") at ddibenion adran 24 o Ddeddf Cerbydau Cyhoeddus i Deithwyr 1981 oni bai eu bod yn gwneud hynny yn rhinwedd

eu swyddogaeth fel gweithredwr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus mewn perthynas â gwasanaethau penodol.

14. Nid wyf yn pryderu am effaith y ddarpariaeth hon ar wasanaethau bysiau yng Nghymru oherwydd ni fyddant yn newid gallu gweithredwyr i benodi arolygwyr yng Nghymru.

15. Mae natur gydgysylltiedig y system drafnidiaeth yng Nghymru a Lloegr yn golygu ei bod yn anochel y bydd gorgyffwrdd o ran buddiannau. Fodd bynnag, yn achos cymal 23 nid yw'n ceisio gwneud darpariaeth i Gymru, ond bydd yn effeithio ar fater datganoledig, h.y. gwasanaethau bysiau lleol.

Goblygiadau ariannol

16. Mae'n annhebygol y bydd gan y diwygiad oblygiadau ariannol i weithredwyr gwasanaethau bysiau na'r sector cyhoeddus yng Nghymru.

Casgliad

17. Yn fy marn i, mae'n briodol ymdrin â'r darpariaethau hyn yn y Bil y DU hwn am y rhesymau a nodir ym mharagraffau 12 i 15 uchod.

18. Felly, rwy’n argymell y dylai Senedd Cymru gefnogi’r cynnig a rhoi ei chydsyniad.

Ken Skates AS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Drafnidiaeth a Gogledd Cymru
11 Mawrth 2025